

UUDENMAAN RESERVIUPSEERIPIIRI – NYLANDS RESERVOFFICERSDISTRIKT RY

Muistio palkitsemisessa huomioon otettavista asioista

1. Yleistä

Uudenmaan Reserviupseeripiiri ry:llä on voimassa oleva palkitsemisohje, joka on uudistettu nykyiseen muotoonsa vuonna 2015. Palkitsemisohje perustuu ritarikuntien ohjeisiin ja sääntöihin valtiollisten kunniamerkkien osalta, puolustusvoimien määräyksiin (sotilasansiomitali), Suomen Reserviupseeriliitto ry:n palkitsemisohjeeseen niiltä osin kuin kyse on RUL:n palkitsemisista jne. Piirin omista palkitsemisista ja huomionosoituksista palkitsemisohjeeseen on kirjattu ne asiat, jotka piirin omien palkitsemisten osalta noudatetaan.

Uudenmaan Reserviupseeripiiri ry:n työvaliokunnan käsitellessä palkitsemiseen tai huomionosoitukseen liittyviä asioita (valtiolliset kunniamerkit, RUL:n ansiomitalit, reserviupseerien ylennysesitykset jne.), on jatkuvasti todettu tehtyjen esitysten osalta sellaisia esittäjän tekemiä tulkintoja, joita ei voida pitää palkitsemisesta annettujen sääntöjen, ohjeiden tai muiden määräysten mukaisina. Varsin usein työvaliokunta kohtaa samat tai samantyyppiset asiat palkitsemisesityksiä käsitellessään.

Tämä muistio on tarkoitettu täydentämään piirin voimassa olevaa palkitsemisohjetta. Muistio on kirjoitettu monissa kohdin pohjautuen esimerkkeihin tyypillisistä työvaliokunnan kohtaamista ongelmatilanteista. Toivottavasti tällaisella esimerkkeihin perustuvalla lähestymistavalla muistiosta on hyötyä. Täysin mahdotonta lienee laatia yleispätevää ja kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin sopivaa ohjetta, mutta toivottavasti tästä täydentävästä ohjeesta on apua jäsenyhdistyksille.

2. Minkä tahon tehtäviin palkitseminen kuuluu?

Tyypillinen palkitsemisesitys tässä sarjassa on sellainen, jossa RUL:n ansiomitalilla esitetään palkittavaksi Reserviläisliitossa tai sen jäsenyhdistyksessä, MPK:ssa, veteraanijärjestössä tai muussa vastaavassa yhteistyötahojärjestössä toimiva, usein kylläkin aktiivinen ja ansioitunut henkilö. Joissakin tapauksissa henkilö, joka ei välttämättä ole edes reserviupseerikerhon tai -yhdistyksen jäsen. Perusteena on aktiivinen ja ansiokas toiminta esimerkiksi MPK:n kurssien kouluttajana tai veteraanijärjestön (piirin tai yhdistyksen) hallituksessa. Joskus työvaliokunta saa lukea kuinka aktiivinen ja pitkäaikainen kunnallispoliitikko esitettävä on. Mukana on tarkat listaukset siitä, minä vuosina minkäkin kunnan lautakunnan puheenjohtajan tai jäsenen tehtävässä esitettävä on ollut.

Välttämättä esitettävän toiminta – ainakaan esityksperusteiden mukaisesti - ei suoranaisesti tai mitenkään selkeästi liity reserviupseeritoiminnan pyrintöjen ansiokkaaseen, pitkäaikaiseen tai jatkuvaan edistämiseen.

Tällaisessa tapauksessa herää monta kertaa kysymys: ”Olisiko tämä esitys tullut tehdä MPK:lle?” tai ”Olisiko Suomen Sotaveteraaniliitto ollut oikea osoite, jossa esitettävän veteraanityön ansiot olisi harkittava periaatteella riittävätkö perusteet palkitsemiseen vai eivät?” Voisiko kunta, kaupunki tai jopa Kuntaliitto palkita tällaisen aktiivisen kunnallispoliitikon?

Periaate on, että palkitsemisen suorittaa se taho, jonka toimintaan palkittavan ansiot kuuluvat. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi MPK palkitsee aktiiviset toimijansa. Se ei tarkoita sitä, että jos tuo aktiivinen MPK toimija on reserviupseerikerhon jäsen, tekemättä reserviupseerikerhossa juuri muuta kuin maksamalla jäsenmaksunsa viiden vuoden jäsenyysaikanaan, hän saisi automaattisesti esityksestä RUL:n pronssisen ansiomitalin. Varsinkaan silloin, jos MPK ei ole häntä palkinnut ollenkaan MPK:n toimintaan kuuluvista ansioista.

On selvää, että samalla paikkakunnalla toimivat reserviupseerikerhot ja reserviläisyhdistykset tekevät yhteistyötä. Pienillä paikkakunnilla liki jokainen tapahtuma, oli se sitten liikuntaa, veteraanityötä, talkootyötä tai perhepäivän järjestämistä, tehdään yhdessä. Samat henkilöt ovat usein aktiiveja. Tätä ei ole kuitenkaan katsottava sellaiseksi palkitsemisen perusteeksi, että aktiiviselle talkoolaiselle voitaisiin myöntää esimerkiksi tänä vuonna RES pronssinen ansiomitali ja vuoden - parin päästä RUL:n pronssinen ansiomitali samoista (talkoo)perusteista. Palkitseminen kuuluu ensisijaisesti sille liitolle, jonka jäsen esitettävä henkilö on.

Sellaisissa tapauksissa, joissa palkittavaksi esitettävä henkilö on toiminut pitkäaikaisesti ja ansiokkaasti edesauttaen niin RUL:n kuin RES:n päämääriä ja pyrintöjä asia on toisin. Esimerkiksi palkittava henkilö on RES:n jäsen, mutta hän toimii reserviläispiirien yhteisenä urheilu-upseerina tai liikuntavastaavana, ampuma- tai suunnistuskouluttajana, jäsenlehden ilmoitushankkijana jne. ja on toiminut tehtävässään pitkään ja ansiokkaasti, voidaan palkitseminen tehdä siten, että molemmat liitot antavat tunnustuksen tehdystä työstä.

3. Palkitsemisesityksissä olevat perusteet

On varsin tyyppillistä, että palkittavaksi esitetty henkilö on palkittu aiemmin (esim. RUL:n pronssisella ansiomitalilla). Hänelle esitetään RUL hopeista ansiomitalia. Palkitsemisesityksessä mittavimpina ansioina luetellaan kuitenkin ne ansiot, jotka hänellä on ollut ”plakkarissaan” jo alemman luokan ansiomitalia esitettäessä ja myönnettäessä. Edellisen palkitsemisen jälkeen ansioina ovat esimerkiksi vuosien kuluminen, jäsenmaksun maksaminen ja ehkä jonkun tapahtuman järjestelytehtävät ja osallistuminen Taistelukoulun esitelmätilaisuuksiin. Tosin sanoen esitettävä on ollut aikanaan aktiivinen, mutta sittemmin aktiivisuus on hiipunut. Palkitsemisesityksen tekijä kuitenkin arvioi, että koska ns. ”vuodet täyttyvät hyvinkin” edellisestä palkitsemisestä, esitys voidaan tehdä, vaikka oikein mitään tukevaa perustetta esitykselle ei muutoin löydy.

Palkitsemisesityksissä onkin syytä keskittyä oleellisesti niihin esitettävän toimiin ja ansioihin, jotka koskevat palkittavaksi esitettävän edellisen palkitsemisen jälkeistä aikaa.

Ympäripyöreys ja joskus jopa imelät ylisanat palkitsemisperusteiden yhteydessä ovat tyyppillisiä.

”Toiminut erittäin ansiokkaasti kerhon lippu-upseerina.” Sitten kuitenkin jätetään kertomatta, miten nuo erityisen ansiokkaat esitettävän toimet ovat lippu-upseerin tehtävässä ilmenneet. Olisi niistä hyvä muutamalla sanalla kertoa.

Muita vastaavantyyppisiä perusteita, ilman lisäselvityksiä:

”Pyyteetön talkoolainen ja nuotioiltojen jutunkertoja.”

”Ansiokas toiminta kerhon jäsenenä.”

”Esiintynyt useita kertoja solistina kerhon ja kerhon yhteistyökumppaneiden juhlissa.”

”Vankkumaton ja pitkäaikainen kerhon perinteisten toimintamuotojen kannattaja.”

4. Erityistä ylennysesityksistä

Ylennysesityksissä todetaan toisinaan perusteeksi, että esitettävällä, joka on vieläpä varttuneessa miehuus- tai miksei naisiässä, on esimerkiksi yli 100 vuorokautta kertausharjoituspäiviä. Esitetään näillä perusteilla ylennettäväksi reservissä varsin korkeaan reservinupseerin arvoon. Mitään tietoa siitä, milloin tarkemmin nuo kertausharjoitusvuorokaudet ovat kertyneet, kuinka paljon noista vuorokausista on edellisen ylennyksen jälkeen muodostunut vai onko muodostunut kh-vuorokausia ollenkaan, ei esityksessä ole. Lisäansioina on mahdollisesti mainittu vapaaehtoisen maanpuolustuksen ansiot.

Ylennysesityksiin liittyen olisi hyvä hankkia aluetoimistosta asevelvollisuusrekisteristä esitettävästä ote (sitähän ei tietenkään saa muu kuin esitettävä itse itsestään), josta nämä asiat näkyisivät. Vastaavasti MPK:n järjestelmistä vastaavat tiedot, jos ylennysesityksessä viitataan esitettävän aktiiviseen toimintaan kouluttautumisesta vapaaehtoisesti maanpuolustuksen tehtäviin tai hänen aktiiviseen toimintaansa MPK:n kurssien kouluttajana tai järjestäjänä.

5. Ylennysesityksissä kannattaa olla ajoissa

Jos ylennysesitys tehdään sinä vuonna, jolloin esitettävä täyttää tai on täyttänyt 60-vuotta (res aliups ja ups), tulee esitykselle olla vahvat perusteet. Näin todetaan puolustusvoimien asiassa antamassa määräyksessä. Tällaisessa tapauksessa ollaan tilanteessa, jossa esitystä käsittelevät joutuvat pohtimaan asiaa seuraavanlaisilla kysymyksillä: ”Mitä erityisen ansiokasta esitettävä on viimeisen parin – kolmen vuoden aikana reservissä ollessaan tehnyt, jotta esitykselle olisi perusteita?” tai ”Onko esitettävän toiminta reserviläisenä ollut niin aktiivista, että hänet olisi tullut ylentää esitettävään arvoon jo vuosia sitten, mutta nyt näyttää siltä, että ”järjestelmä” on unohtanut esitettävän?” Muita kysymyksiä ei juurikaan voida perustellusti esittää tällaisessa tapauksessa.

On tietenkin selvää, että 61-vuotta täyttäneistä tai vanhemmista reserviläisistä ei kannata tehdä ylennysesityksiä ainakaan reserviläispiirille. Tällainenkin tapaus on ollut.

6. Kun ei kerran mennyt läpi niin tehdään esitys puolen vuoden välein uudestaan niin kauan, että menee läpi

Valtiollisissa kunniamerkkiesityksissä, liiton ansiomitaliesityksissä, ylennysesityksissä jne. ei kannata käyttää periaatetta: ”Ei muuta kuin uutta esitystä samoin tein kehiin kun edellinen ei tuottanut tulosta.”

Tällaisella menettelyllä ei saada aikaan toivottua lopputulosta, ainakaan palkitsemisen kannalta toivottua lopputulosta. Näin menetellen se esittäjäketju, joka tällaisia esityksiä käsittelee ja jatkuvasti niitä yrittää ”narua eteenpäin työntämällä” saada eteenpäin, joutuu hyvin herkästi arvioiduksi: ”Noiden tekemiin esityksiin kannattaa suhtautua mitä suuremmalla varauksella.”

7. Muutoinkin kannattaa olla ajoissa

Esityksiä valmisteltaessa, niitä laadittaessa ja lähetettäessä eteenpäin (lue: piirin käsittelyyn) on noudatettava määräaikoja. Mahdolliset lisäselvitykset, esitysten täydennykset jne. vievät aina aikaa. Varsin epätyytyttävänä on pidettävä menettelyä, jossa lopulliset (allekirjoitetut) esitykset tulevat piirin työvaliokuntaan lähetti-postilla juuri ennen kokouksen alkua.

8. Puoltojärjestyksistä

Reserviupseerikerhoista tai -yhdistyksistä tullessa useampia palkitsemis- tai ylennysesityksiä, on ne laitettava puoltojärjestykseen. Piirin työvaliokunnan on usein varsin vaikea arvioida kerhon tai yhdistyksen esittäessä esimerkiksi neljää RUL:n hopeista ansiomitalia, missä kohtaa mahdollisesti joudutaan esityksiä raakkaamaan. Jos työvaliokunta joutuu papereiden perusteella laittamaan yhdistyksien sisällä esityksiä puoltojärjestykseen, niin lopputulos saattaa olla erilainen kuin mitä esittäjän toimesta ajateltiin.

9. Huolellisuus

Sanomattakin lienee selvää, että esityksiä tehtäessä pitää olla huolellinen. Huolellisuus alkaa esimerkiksi siitä, että esitys tehdään sille lomakkeelle, jota on käsketty käyttää esitystä tehtäessä. Huomaathan, että esimerkiksi ritarikunnat edellyttävät heidän viimeisimmän hyväksytyt esityslomakkeen käyttöä. Vuonna 2018 ei kannata esitystä laatia vuoden 2017 lomakkeelle, jos on käsketty käyttää vuoden 2018 lomaketta.

Näin siitä huolimatta, vaikka lomakkeet näyttäisivätkin ensisilmäyksellä identtisiltä tai jopa olisivatkin identtisiä muutoin kuin lomakkeen alareunassa olevaa pienellä kirjoitettua vuosilukua.

Huolellisuuteen kuuluu myös se, että kaikki asianmukaiset kohdat esityksessä on täytetty ja niissä olevat tiedot on tarkistettu. Kirjoitusvirheet, asiavirheistä puhumattakaan, eivät kuulu palkitsemisesitysten sisältöihin.

Kaikki palkitsemisesitykset on laadittava joko kirjoitus- tai tietokoneella. Käsikirjoitetut palkitsemisesitykset ovat periaatteessa yhtä arvokkaita ja valideja esityksiä, mutta huolellisesti täytetty konetekstillä tehty esitys kertoo esittäjän paneutumisesta ja perehtymisestä asiaan.

Huolellisuutta on myös se, että esittäjä perehtyy tarkoin ennen esityksen tekemistä niihin perusteisiin ja muihin määräyksiin, joita kyseessä olevassa palkitsemisessä tai huomionosoituksessa on noudatettava. Tosin sanoen, hän itse vakuuttuu siitä, että palkitsemis-, ylennys- tai muut huomionosoitusperusteet ovat olemassa.

10. Itse itselle ei esitetä mitään palkitsemista tai huomionosoitusta

Pitäisi olla itsestään selvää, että itse itselle ei esitetä minkään tasoista palkitsemista tai huomionosoitusta. Tälle asialle lienee tarpeetonta kirjoittaa perusteita siitä, miksi näin ei saa tai pikemminkin ei voi toimia.

Palkitsemisesitykset käsittelevä piirin työvaliokunta olettaa ja luottaa, että sille tulleet ja tulevat esitykset on asianmukaisesti käsitelty esittävän kerhon tai yhdistyksen hallinnossa, siten kuin kunkin kerhon tai yhdistyksen säännöissä, työjärjestyksissä tai muissa vastaavissa ohjeissa määrätään.

11. Maksuista

Useimmista kunnia- ja ansiomerkeistä myöntävä taho perii maksun. Esittävä kerho tai yhdistys maksaa kyseisen maksun, mikäli muuta ei ole sovittu. On hyvä varautua myös tilanteeseen, että anottu kunnia- tai ansiomerkki saatetaan myöntää korkeampana kuin mitä on esitetty, jolloin vastaavasti maksu voi olla suurempi.